LAUSUNTO

Valtuustoaloite ostolaskujen avaaminen läpinäkyvämmin Äänekosken kaupungissa

Valtuutetut Joni Kotilainen ja Antti Peltomäki ovat jättäneet valtuustoaloitteen ostolaskujen avaamisesta nykyistä läpinäkyvämmin Äänekosken kaupungissa. Kaupunginhallitus on pyytänyt asiasta talousjohtajan lausunnon.

Äänekosken kaupunki julkaisee jo nykyisin ostotietoja avoimesti kaupungin verkkosivuilla. Julkaistava aineisto sisältää kaupungin hankintoja ja ostotietoja toimittajittain taloudenohjausjärjestelmästä poimittuna. Aineistoon on tietosuojan varmistamiseksi otettu mukaan vain toimittajat, joilla on järjestelmään merkitty Y-tunnus, ja aineistosta on rajattu pois muun muassa kaupungin sisäiset erät. Ostolaskuaineisto julkaistaan vuosittain tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 1 §:n mukaan viranomaisten asiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia. Julkisuuslain 9 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta viranomaisen asiakirjasta. Kunnan ostolaskut ovat pääsääntöisesti julkisia asiakirjoja, ellei niiden sisältämiin tietoihin sovelleta julkisuuslain 24 §:n mukaisia salassapitoperusteita.

Kaupungin verkkosivuilla julkaistava aineisto mahdollistaa hankintojen ja ostojen tarkastelun toimittajittain. Aloitteessa esitetyn tavoitteen voidaan katsoa kohdistuvan nykyistä yksityiskohtaisempaan tietojen julkaisemiseen eli käytännössä mahdollisuuteen tarkastella yksittäisiä ostolaskuja tai niiden kuvia.

Yksittäisten ostolaskujen tai laskukuvien julkaisemisessa on huomioitava julkisuuslain salassapitosäännökset, EU:n yleinen tietosuoja-asetus (EU 2016/679), tietosuojalaki (1050/2018) sekä tiedonhallintalaki (906/2019). Ostolaskut voivat sisältää henkilötietoja, liikesalaisuuksia, turvallisuuteen liittyviä tietoja tai muuta salassa pidettävää tietoa, joiden julkaiseminen ei ole mahdollista ilman asianmukaista käsittelyä ja suojaamista.

Kuntaliiton ohjeistuksen mukaan ostolaskudatan avaaminen avoimena datana on kunnille vapaaehtoista, eikä lainsäädäntö velvoita kuntia julkaisemaan ostolaskutietoja nykyistä laajemmin tai avaamaan yksittäisiä laskukuvia julkiseen käyttöön.

Kaupungin aiempien selvitysten perusteella nykyiset taloushallinnon järjestelmät eivät mahdollista ostolaskukuvien tai muun vastaavan yksityiskohtaisen aineiston automaattista julkaisemista siten, että julkisuus-, tietosuoja- ja salassapitovelvoitteet täyttyisivät. Tällaisen palvelun toteuttaminen edellyttäisi tietojärjestelmien kehittämistä, rajapintojen rakentamista, aineiston automaattiseen suodatukseen liittyviä ratkaisuja sekä jatkuvaa aineiston tarkastamista, ylläpitoa ja valvontaa. Tämä aiheuttaisi kaupungille investointi-, ylläpito- ja henkilöstökustannuksia.

Kaupungin nykyisessä taloudellisessa tilanteessa kaikki uusia kustannuksia aiheuttavat toimenpiteet tulee arvioida erityisen kriittisesti suhteessa niillä saavutettaviin hyötyihin. Kaupunki julkaisee jo ostotietoja avoimesti verkkosivuillaan sekä toteuttaa julkisuuslain mukaisen tiedonsaannin tietopyyntömenettelyn kautta.

Edellä esitetyn perusteella esitän, että laskukuvien julkaisemiseen tai vastaaviin järjestelmälaajennuksiin liittyville lisäinvestoinneille ei ole tällä hetkellä tarkoituksenmukaisia perusteita.

Talousjohtaja Tapani Hämäläinen